

Monumentnummer*: 479225

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 26 oktober 1994
Kadaster deel/nr 82857/65

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Veenhuizen		Noordenveld		Drenthe			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Oude Gracht	15			9341 AA	Veenhuizen		
Oude Gracht	17			9341 AA	Veenhuizen		
Oude Gracht	19			9341 AA	Veenhuizen		
Oude Gracht	21			9341 AA	Veenhuizen		
Oude Gracht	23			9341 AA	Veenhuizen		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel	
Norg	N					2010	

Omschrijving**

Inleiding

GESTICHTSGEBOUW, bekend als Tweede Gesticht, gebouwd in 1823 in opdracht van de Maatschappij van Weldadigheid voor de huisvesting van wezen, arbeidersgezinnen en beambten. Het ontwerp is van Generaal Johannes van den Bosch (oprichter van de Maatschappij van Weldadigheid). Het carre-vormige, van een omgrachting voorziene gebouw met zijden van 145 meter, behoorde destijds tot de grootste bouwmassa's van Nederland. Het gebouw bestond aanvankelijk uit een binnen- en een buitenschil. De binnenschil bood plaats aan 13 vertrekken voor ambtenaren die waren gelegen aan weerszijden van de poort en voorts aan 12 zalen die volgens oorspronkelijk opzet onderdak verschafte aan wezen en later bedelaars en landlopers. Tussen de verschillende zalen in lagen, aan weerskanten van de achterste poort, nog 6 zaalopzienerswoningen en 2 handenarbeidlokalen. De buitenschil bood ruimte aan 9 vertrekken voor ambtenaren, die waren gelegen aan weerskanten van de hoofdboort en voorts aan 102 woningen voor arbeidersgezinnen, een school, een magazijn en 6 keukens.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Toen het Ministerie van Justitie Veenhuizen aanwees als Rijkswerkinrichting, moest het Tweede Gesticht ofwel verbouwd ofwel vervangen worden. Uiteindelijk is gekozen voor een nieuwe verblijfsruimte (Esserheem) en de verbouwing tot werkgesticht van het voormalige Tweede Gesticht. Deze verbouwing werd in 1900 gerealiseerd. Naar alle waarschijnlijkheid werd toen de inmiddels verdwenen touwslagerij (aan de westkant) gebouwd. In 1928 werd de oostelijke zijde uitgebrouwen en vervangen door een garage. Rond die tijd is ook een deel van de omgrachting gedempt.

Omschrijving

In de as van de Vijfde Wijk gelegen en van een omgrachting voorzien, een bouwlaag tellend, oorspronkelijk carre-vormig gebouw met zijden van ongeveer 145 meter. Het geheel is uit baksteen opgetrokken in een sobere en functionele stijl en wordt gedekt door een afgeknot, met pannen belegd zadeldak; eenvoudige goot op klossen. De voormalige hoofdingang (aan de zuidzijde) wordt gevormd door een poort met sluitsteen waarin het jaartal 1823 en de naam W. Visser (Directeur der kolonien). Boven de poort een dakruiter met wijzerplaat en aan weerszijden een aantal symmetrisch geplaatste dakkapellen. Aan de noordkant een eenvoudiger vormgegeven poort. De gevels worden verder geleed door eenvoudige deuren en 6- en 20-ruits ramen (waarvan de meeste met tralies).

Waardering

Het Tweede Gesticht is van buitengewoon cultuurhistorisch, architectonisch, typologisch en stedenbouwkundig belang, alsook van belang voor de geschiedenis van Veenhuizen en als functioneel hoofdonderdeel van het complex.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Sociale zorg, liefdadigheid

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument